

ЧИ Є ОБЛІК СОЦІАЛЬНО ОРІЄНТОВАНИМ?

За першим тематичним напрямом конференції акцентовано такі позиції:

- публічна інформація
- суб'єкти суспільного інтересу

Отож, реально важливо ув'язати ці позиції через призму обліку.

Як аванс до їх розкриття слід зазначити, що ще років із десять тому «бухгалтерський облік» було загальнозживаним поняттям у контексті формування публічної інформації. Водночас сутність суб'єктів суспільного інтересу потребувала окремих роз'яснень. Засвоєння фундаментальних теорій підприємництва дає підстави стверджувати, що всі господарюючі суб'єкти в інституційних секторах вітчизняної економіки підпадають під специфічну класифікаційну ознаку суб'єкти суспільного інтересу. Йдеться про те, що суспільство має потребу в інформації щодо їх діяльності. А суспільство – це, безумовно, люди – як користувачі цієї інформації у їх повсякденному житті.

Згідно із теорією, у бухгалтерському обліку інформація фіксується у вартісному вимірюванні. За окремими об'єктами, що мають матеріальну форму важливо оперувати і кількісними показниками. Якщо ж вести мову про суб'єктів публічного інтересу, то межі інформації про їх діяльність не обмежуються тільки вартісними і кількісними характеристиками, що характерно для бухгалтерського обліку. Це означає, що у цьому сенсі, логічно упускати слово «бухгалтерський» і оперувати поняттям «облік», обсяг інформації якого набагато ширший, включаючи різні показники соціального, екологічного, а не тільки економічного характеру. Саме тому в обліку виокремились нові його напрями: екологічний, соціальний, а сфера бухгалтерського розширилася за рахунок управлінського і, певною мірою, стратегічного обліку, щодо логічності існування якого у сучасній обліковій науці є сумніви. Основний аргумент цьому - відсутність можливостей використання усталених елементів методу бухгалтерського обліку (особливо рахунків і подвійного запису). Втім, якщо бути послідовним, то стратегічний облік – це не бухгалтерський облік. Для його повної адаптації у сучасну облікову практику, науковцям вкрай важливо представити його метод, складові методу та показати специфіку облікових процедур. Інакше його розгляд і, передусім у наукових публікаціях, набуде ознак своєїрідної дифамації, а дослідження спрямовуватимуться на надання їй більшої вірогідності. Що стосується управлінського обліку – то важливість його місця у складі бухгалтерського доведена практикою. Завдяки узагальненню положень теорії бухгалтерського обліку чітко окреслено зміст організації управлінського обліку, визначено складові її методичного забезпечення.

Врешті, це дало можливість суттєво розширити аналітичні можливості інформації бухгалтерського обліку всіх суб'єктів суспільного інтересу. На часі – розбудова методологічного, методико-практичного та ресурсного напрямів вдосконалення управлінського обліку і, особливо, в частині обліку витрат і калькулювання продукції (робіт, послуг), що важливо при формуванні публічної інформації, оскільки, традиційно, частина інформації управлінського обліку не

оприлюднюється. У такий спосіб інформації надають певної таємничості, що важко піддається логіці. Можливо перенести цю інформацію до сфери стратегічного обліку, щоб завчасно не розкривати перспективи розвитку бізнесу. Саме така інформація має фіксуватись у процесі використання специфічних облікових прийомів і способів ведення стратегічного обліку.

Такий підхід повною мірою логічний, оскільки, як стверджував Я.В.Соколов, бухгалтерський облік починається з фактів господарського життя, сума яких і формує потік всієї господарської діяльності. [1, с.7]. Що стосується стратегічного обліку, то про такі факти тут, не йдеться.

Загалом, стратегія – це перспектива, і як правило, вірогідна, відтак стратегічний облік жодним чином не слід співставляти із бухгалтерським обліком.

Інша річ, що у процесі стратегічного обліку використовуватиметься широкий спектр інформації системи бухгалтерського обліку, продукуюваної підсистемами фінансового і управлінського обліку.

Викладене дає підстави вести мову про критичний переломний момент новітньої історії розвитку бухгалтерського обліку в контексті формування публічної інформації, тобто доступної всім групам зацікавлених користувачів. Отож, публічна інформація не може мати ознак комерційної таємниці, натомість має бути зрозумілою, достовірною та реально відображати діяльність суб'єктів господарювання, але певна річ, під кутом суспільного інтересу до них.

Це визначає потребу розгляду ще двох новітніх гілок обліку: екологічного і соціального. Стосовно того, що спричинило появу цих гілок, можливо навести силу силенну причин. Позаяк, а основна – це концепція сталого розвитку і відображення її аспектів в інтегрованій звітності в частині економічної, екологічної і соціальної діяльності. Певна річ, розкриття цих аспектів тільки через інформацію бухгалтерського обліку неможливе. Відтак, знову таки ж (як і стосовно стратегічного обліку) починаємо оперувати поняттями екологічний облік і соціальний облік, але без прямої прив'язки до методу та елементів методу бухгалтерського обліку.

У цьому сенсі наважуся на таке актуальне для всіх теоретиків і практиків бухгалтерського обліку застереження: кожен, причетний до нього неодмінно повинен відчувати відповідальність за його долю. Тому будь-які модифікації його теорії не слід здійснювати за схемою: модернізація бухгалтерського обліку – це обов'язково мінус у напрацюваннях корифеїв бухгалтерського цеху.

Викладене - це лише тези, тому готова до дискусії. На підтвердження, виважено зазначає З.В. Гуцайлюк: є загальні принципи ведення бухгалтерського обліку..., на яких базується сучасний постулат: в нинішніх умовах бухгалтерський облік – це насамперед інформація [2, с.4] – без якої управління бізнесом унеможлиблюється.

Список використаної літератури:

1. Соколов Я.В. Бухгалтерський учет как сумма фактов хозяйственной жизни: уч. пособие / Я. В. Соколов. – М. Магистр; ИНФРА. М, 2010. – 224с.
2. Гуцайлюк З.В. Облік і контроль у ринковій економіці: елементи концепції: Монографія / З.В. Гуцайлюк. – Тернопіль: Крок, 2013. – 176 с.